

Malá kapitola o čase

Čas je zvláštní věc – nedá se chytit, nedá se ani zastavit. Jediné, co člověk umí, je čas změřit – rozdělit ho na hodiny, dny, týdny, roky a století.

A proč vlastně? Potřebujeme nějak umístit významné události, které se staly v naší minulosti. Jinak bychom se v nich nevyznali, nevěděli bychom, co bylo dříve a co až potom, co bylo příčinou některých situací a co jejich následkem.

Plynutí času si lidé uvědomovali už v dávných dobách. Pozorovali, že se střídá den a noc, že se mění příroda v různých ročních obdobích, která se pravidelně opakují. Sledovali pohyb slunce po obloze, v noci zase postavení hvězd. Sledováním všech těchto změn došli nakonec k základním časovým úsekům, podle kterých měřili čas a které používáme i dnes. Jsou to rok, měsíc a den.

Bez kalendáře se lidé obešli naposledy před pěti tisíci lety. Rozvoj civilizace přinesl nutnost pořizovat záznamy o uplynulých dnech a plánovat budoucnost. Pravidla pro počítání času bylo třeba sjednotit.

Pro naše dávné předky nebylo důležité vědět, kolik let uplynulo od nějaké události. Protože se živil převážně zemědělstvím, bylo pro ně podstatnější střídání ročních období a s nimi i zemědělských prací. Až když začaly vznikat první státy a lidé vynalezli písmo, cítili potřebu roky od sebe nějak odlišovat. Chtěli se také lépe orientovat v průběhu roku, proto ho rozdělili na 12 měsíců, kterým dali jména. Dny v každém měsíci očíslovali. Vytvořili tak základ pro dnešní kalendář. Roky ubíhaly a docházelo k důležitým událostem: zemřel panovník a nastoupil nový, odehrála se významná bitva, zemi postihla neúroda nebo povodeň. Vzdělaní jedinci začali tyto události zapisovat a potřebovali rozlišit, co se událo dříve a co později. Aby mohli plynoucí roky počítat, hledali nějaký začátek, nějakou mimořádně významnou událost. V našem kalendáři je počátkem letopočtu narození Ježíše Krista. Historie lidstva je velmi dlouhá. Mnoho se toho stalo před narozením Ježíše Krista, takové události zapisujeme před naším letopočtem (zkracujeme př. n. l.). Události v letech po narození Ježíše Krista označujeme jako našeho letopočtu (n. l.).

U dávno minulých událostí někdy nevíme, kdy přesně se to či ono stalo. Dokážeme je zařadit jen do určitého století nebo tisíciletí. Jedno století trvá 100 let, jedno tisíciletí je 1000 let.

Zopakuj si:

1 den = _____ hodin 1 rok = _____ dní nebo 1x za ____ roky _____ dní

1 měsíc = _____ dní (rozděl na následující linky)

Roční období:

_____ začíná _____

_____ začíná _____

_____ začíná _____

_____ začíná _____

Najdeš v článku odpovědi na následující poznámky?

Otáčení Země okolo své osy způsobuje _____

Země obíhá okolo Slunce a tím _____

Měsíc obíhá okolo Země a nám začíná _____

Zjisti, ve kterém roce se narodili tvoji prarodiče, rodiče, sourozenci, napiš i rok tvého narození.

Matka _____

Otec _____

Babička _____

Babička _____

Dědeček _____

Dědeček _____

Já _____ Sourozenci _____

Seřaď na časovou osu

_____→

Kolik let bude v letošním roce?

Mamince _____ Tatínkovi _____ Tobě _____

Babičce _____ Babičce _____

Dědečkovi _____ Dědečkovi _____

Sourozencům _____

Zdroje:

ČECHUROVÁ, Milana. *Vlastivěda pro 4. ročník*. Praha: SPN, 2010. ISBN 978-80-7235-475-7.